

EUROPEAN MONITORING CENTRE ON RACISM AND XENOPHOBIA
OBSERVATOIRE EUROPÉEN DES PHÉNOMÈNES RACISTES ET XÉNOPHOBES
EUROPÄISCHE STELLE ZUR BEOBACHTUNG VON RASSISMUS UND FREMDENFEINDLICHKEIT

Europæiske Center for Observation af
Racisme og Fremmedhad

ÅRSBERETNING 1999

SAMMENDRAG

DA

Fælles indsats

“1999 kan betragtes som året, der resumerede udviklingen i Europa i det forgangne århundrede. På trods af alle fremskridt blev Europa atter rystet i sin grundvold, blot halvtreds år efter Holocaust. Krigsforbrydelserne mod den albanske befolkning i Kosovo har påny vist os, at racisme, fremmedhad, intolerance og vold er fænomener, der stadig er fremherskende i et Europa på vej ind i det nye årtusinde. Konflikterne på Balkan har sammen med den fortsatte diskrimination, som etniske minoriteter oplever i mange medlemsstater, gjort det klart, at kampen mod racisme og fremmedhad mere end nogensinde kræver en fælles indsats, styrke og engagement fra os alle.

Denne udvikling har med tydelighed vist, at Det Europæiske Center for Observation af Racisme og Fremmedhad (EUMC), det "yngste" af EU's decentrale organer og placeret midt i Europa, er en uundværlig institution, der i sine bestræbelser på at skabe samhørighed og forståelse vil spille en vigtig rolle, når det gælder om at gøre Europa til et bedre sted at være”.

Jean Kahn, formand for bestyrelsen for Det Europæiske Center for Observation af Racisme og Fremmedhad

1 Situationen i EU-medlemsstaterne

1.1 Indledning

Den vigtigste opgave for EUMC er at forsyne EU og dets medlemsstater med objektive, pålidelige og sammenlignelige oplysninger på europæisk plan om fænomenerne racisme, fremmedhad og antisemitisme, at analysere årsagerne, konsekvenserne og virkningerne heraf og undersøge eksempler på god praksis i behandlingen af problemerne.

Årsberetningen har til formål at illustrere arten og omfanget af de udfordringer, som Den Europæiske Union, dens institutioner og medlemsstater står overfor, når det gælder racisme, antisemitisme og fremmedhad.

Der er for øjeblikket mangel på ensartethed og fælles definitioner i medlemsstaterne, når det gælder dataindsamling vedrørende racisme, racistisk vold eller endog etniske minoriteter. Måden, hvorpå de racistiske og diskriminerende handlinger overvåges og registreres, varierer betydeligt fra den ene medlemsstat til den anden. Dataindsamlere i alle medlemsstater er enige om, at der finder en underrapportering og underregistrering sted, når det gælder racistiske hændelser. Undersøgelser af ofrene viser, at kun en lille andel af de racistiske hændelser rapporteres. Tyskland, Sverige og Storbritannien er de medlemsstater, der fører officielle, detaljerede optegnelser over racistiske forbrydelser og forekomster af diskrimination.

EUMC mangler derfor stadig det komplette sæt værktøjer til at måle og overvåge racismen effektivt på europæisk plan. I lyset af dette er den nylige vedtagelse af direktiv 2000/43/EF om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse et positivt fremskridt.

De informationskilder, der er anvendt til årsberetningen for 1999, er officielle og uofficielle og strækker sig fra EUMCs egne projekter, officielle publikationer udgivet af EU-institutioner,

regeringspublikationer, videnskabelige undersøgelser til rapporter fra NGO'er. Der er desuden anvendt oplysningsmateriale fra FN, Europarådet og Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE).

De mange oplysninger om racisme i Europa i 1999 officielle myndigheder, ikke-statslige institutioner og massemedierne viser, at racisme, fremmedhad og diskrimination fortsat et alvorligt problem, som intet land i Den Europæiske Union er immun overfor.

EUMC vil i begyndelsen af 2001 offentliggøre resultaterne af en særlig Eurobarometerundersøgelse om borgernes holdninger til indvandrere og minoriteter. Eurobarometer er et EU-opinionsmålings-institut, der undersøger vurderinger og holdninger hos forskellige befolkningsgrupper i de 15 EU-medlemsstater, og hvordan disse varierer og forandres.

1.2 Racistiske og diskriminerende handlinger

EUMCs fortolkning af racisme støtter sig på den internationale konvention om bekæmpelse af alle former for racediskrimination, som er ratificeret af alle EU-medlemsstater undtagen Irland¹. Denne brede definition omfatter enhver sondring, udelukkelse eller restriktion, der er baseret på race, farve eller national eller etnisk oprindelse, og som har til formål eller som virkning at ophæve eller svække anerkendelsen, overholdelsen eller beskyttelsen af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder på lige fod med andre inden for det politiske, økonomiske, sociale, kulturelle eller ethvert andet område af det offentlige liv.

Denne definition omfatter et bredt spektrum af hændelser, der er racistiske i deres konsekvenser. Det betyder, at ikke blot utilsørede racistiske voldshandlinger kaldes racisme. Det gør også de mere subtile udtryk for diskrimination på grund af race, etnisk oprindelse, religion eller kultur, antisemitisme og fremmedhad.

1.2.1 Racistisk vold

Til de alvorlige racistiske voldshandlinger hører de episoder, som er bredt kendt af offentligheden, fordi de - ligesom al alvorlig kriminalitet - bliver til overskrifter i massemedierne. I 1999 blev der rapporteret om drab og mordforsøg på grund af race, etnisk oprindelse, religion eller kultur i de nationale massemedier i Østrig, Frankrig, Tyskland, Spanien, Sverige og Storbritannien.

1.2.2 Nynazistiske forbrydelser

I 1999 var der en stigning i antallet af registrerede racistiske forbrydelser forbundet med nynazistiske grupper i Tyskland og Sverige. I Tyskland var der et fald i det samlede antal overtrædelser, men en stigning i voldelige overfald. Racistisk vold associeret med nynazister og skinheads er også blevet rapporteret i Spanien og Portugal, hvor disse grupper blev identificeret som ansvarlige for en stor del af den racistiske vold.

1.2.3 Ofrene for racistisk vold og diskrimination

Rapporterne fra medlemsstaterne i 1999 viser, at der i alle medlemsstater er etniske minoriteter, indvandrere og flygtninge, som er sårbare over for racistisk kriminalitet og diskriminering. Den kriminalitet, der begås af nynazistiske organisationer, er først og fremmest rettet mod indvandrere, mennesker af fremmed herkomst og det jødiske samfund. Der er også sket en forøgelse i angrebene på homoseksuelle og oppositionspolitikere, journalister og politibetjente.

Der blev rapporteret om diskriminering af sigøjnerminoriteter i flere medlemsstater i 1999. Menneskerettighedsorganisationer registrerede mishandling og diskriminering af sigøjnere i Italien, Spanien og Grækenland. Flygtninge fra Kosovo og Albanien blev rapporteret som ofre for racistisk vold i Italien og Grækenland.

Indvandrere - med eller uden retmæssig status - fra afrikanske lande er andre grupper, der er sårbare over for racistisk vold og diskrimination. Ifølge undersøgelser udført i Danmark, Finland og Sverige, som blev offentliggjort i 1999, har indvandrere fra afrikanske lande i høj grad oplevet racistisk vold og diskrimination. Rapporterne viste også, at kun et mindretal af ofre anmelder diskriminationen til myndighederne.

Det er blevet antydnet, at antallet af ofre, der anmelder diskriminerende handlinger, vil stige, a) når der indføres særlig ikke-diskriminationslovgivning, b) når der oprettes uafhængige/særlige organer, c) når der spredes information og viden om procedurer, og d) når mistilliden til og frygten for myndighederne bliver mindre.

1.2.4 Racistisk vold og diskrimination fra myndighedernes side

Racistiske voldshandlinger er ikke nødvendigvis begrænset til de ekstreme ydergrupper i det europæiske samfund. Også den almindelige befolkning og de, der administrerer strafferetssystemet, har været ansvarlige for diskriminerende handlinger og voldelige episoder.

Der er blevet rapporteret om tilfælde af politimishandling i flere medlemsstater i 1999. Rapporterne om diskrimination og dårlig behandling fra politiets side er forbundet med tre hovedområder: i forbindelse med identitetskontrol, udvisning af indvandrere og behandlingen af indsatte.

I 1999 har Amnesty International og Helsinki Federation for Human Rights rapporteret om tilfælde fra flere medlemsstater. Nogle tilfælde er blevet undersøgt af Den Europæiske Komité til Forebyggelse af Tortur og Umenneskelig eller Vanærende Behandling eller Straf. De fleste af de personer, der er blevet rapporteret dårligt behandlet under udvisning såvel som under forvaring, kom fra lande i Afrika. I Belgien og Østrig var der tilfælde med mænd af nigeriansk nationalitet, der døde under udvisning. En mand fra Mali blev fysisk overfaldet af fransk politi under udvisning. En mand fra Tunesien døde i et fransk opbevaringscenter, og tre vagter blev suspenderet for at have forulempet indsatte af nordafrikansk oprindelse. I Østrig blev der registreret otte politioverfald på personer af fremmed herkomst.

Rapporter fra medlemsstaterne viser, at hudfarve og kulturel oprindelse stadig er vigtige faktorer ved negativ behandling. Ifølge statistikker fra Storbritannien har personer med "mørk" hudfarve større risiko for at blive arresteret af politiet end personer med "lys" hudfarve. Dette fænomen

¹ Den irske regering har meddelt, at den har til hensigt at træffe foranstaltninger til Irlands ratificering af konventionen, så snart lovforslaget om ligebehandling, der er under behandling i Parlamentet, er vedtaget.

begrænser sig ikke til Storbritannien. Flere medlemsstater blev i 1999 omtalt i rapporter, der fastslog, at "mørklødede" personer eller personer med sigøjnernes traditionelle beklædning havde meget større risiko at blive arresteret end flertallet af befolkningen. Ifølge rapporten om Grækenland, der er udarbejdet af Den Europæiske Kommission mod Racisme og Intolerance (ECRI), bliver sigøjnere, albanere og andre indvandrere hyppigt udsat for dårlig behandling fra politiets side.

1.2.5 Racistisk kriminalitet og propaganda

De mest almindelige racistiske hændelser er ikke de voldshandlinger, der bliver behandlet i massemedierne. Den officielle statistik fra Tyskland viser, at ud af de i alt 10.037 registrerede strafbare handlinger med racistiske/fremmedfjendtlige motiver, faldt 66% ind under kategorien overtrædelse af "propaganda"-lovgivningen. Det samlede antal racistisk betonedede overtrædelser i Storbritannien fra april til september 1999 var 10.982, hvoraf der for halvdelenes vedkommende var tale om chikane. I Sverige var der i alt 2.363 anmeldte forbrydelser med racistiske/fremmedfjendtlige motiver i 1999. Ud af disse var ulovlige trusler, overfald og chikane de tre mest almindelige typer. Der var i alt 125 antisemitiske forbrydelser i Sverige i 1999, og forfølgelse var den almindeligste type forbrydelse.

1.2.6 Massemedierne og fremmedhad

Man kunne undersøge de områder, hvor massemedierne uforsætligt forårsager fremmedhad - enten ved den negative omtale af indvandrere og asylsøgere eller den måde, nynazister bliver beskrevet på. I 1999 kan mediernes reportager i Grækenland og Italien have bidraget til offentlighedens negative indstilling indvandring i forbindelse med en indvandringsbølge fra Albanien. Rapporter fra Irland viser, hvordan de negative holdninger til asylsøgere, flygtninge og ikke-bofaste personer skabte et racistisk klima fulgt af et øget antal fysiske og verbale ukvemsord og angreb. Under valgkampagnen i Østrig i 1999 bragte en række etablerede medier kampagnereklamer for FPÖ og gjorde udtrykket "Überfremdung" til et begreb, der var på alles læber.

1.2.7 Diskrimination på grund af race, etnisk oprindelse, religion eller kultur

Diskrimination på grund af race, etnisk oprindelse, religion eller kultur er sjældent forsidestof i massemedierne. Disse handlinger er ofte diffuse og derfor vanskelige at konkretisere og evise. Den britiske kommission for racelighed samt den svenske ombudsmand for etnisk diskrimination beretter om en forøget diskrimination på alle niveauer i samfundet.

De hyppigst anmeldte diskriminerende handlinger i medlemsstaterne i 1999 vedrører beskæftigelse og arbejdsmarked. Den svenske ombudsmand registrerede i alt 184 diskriminerende handlinger, hvoraf 142 handlede om beskæftigelse. En undersøgelse i Belgien fra 1999 bekræftede, at belgiske arbejdsgivere diskriminerer på grund af race ved ansættelser. Fra Østrig blev det rapporteret, at indvandrere generelt arbejder under dårligere vilkår og for en lavere løn med mindre sikkerhed i jobbet og færre fordele end deres østrigske kolleger.

Arbejdsløshedsniveauet blandt minoriteterne og indvandrerbefolkningen kunne være en indikator for diskrimination, og niveauet er generelt højere blandt ikke-europæere, indvandrere og minoriteter end blandt flertallet af befolkningen. I Storbritannien viser en rapport fra det britiske LO, at chancerne for at blive arbejdsløs er højere, hvis man er "sort", og højere, hvis man har et lavtlønsjob og er "sort" eller "asiatisk". Det nationale rådgivende udvalg for menneskerettigheder

rapporterede, at arbejdsløshedsprocenten for ikke-europæere i Frankrig er tre gange højere end for franske borgere. Det nationale kontor til bekæmpelse af racediskrimination i Holland rapporterede, at der var en uforholdsmæssig højere arbejdsløshed blandt de etniske minoriteter.

Social udstødelse af unge med indvandrerbaggrund er et andet område, der vækker særlig bekymring, da det kan føre til højere ungdomskriminalitet. I Tyskland rapporterede fagforeningsrepræsentanterne, at ikke-tyskere, og navnlig unge, støder på diskriminerende praksis under uddannelse og på arbejdspladsen, og at de er mest berørt af strukturændringer på arbejdsmarkedet. Dette problem er også blevet rapporteret fra Frankrig, Italien og Irland i 1999.

For Italiens, Spaniens, Grækenlands og Portugals vedkommende viser videnskabelige rapporter såvel som rapporter fra menneskerettighedsorganisationer, at indvandrere (fra Nordafrika, Albanien, Kosovo, Mellemøsten, det østlige Europa og Asien) i høj grad er beskæftiget på det sorte arbejdsmarked. De får ofte en dårligere løn end flertallet og har mere usikre og usunde arbejdsvilkår. Samtidig rapporteres ikke-registreret arbejdskraft at være af stor betydning for en række sektors overlevelse, såsom landbrug, turisme og byggeri.

Flere medlemsstater har ligeledes rapporteret om diskrimination i uddannelses- og boligsektoren i 1999. Antallet af børn af etniske minoritetsgrupper eller med indvandrerbaggrund, der ikke følger grundskoleuddannelsen, er en indikator for udstødelse eller diskrimination. Dette blev rapporteret fra Nederlandene, hvor forældre til hvide børn ifølge det nationale kontor til bekæmpelse af racediskrimination vælger ikke at sende deres børn til skoler med et flertal af "sorte" børn. I Portugal viser rapporter, at indvandrere fra tidligere portugisiske kolonier i Afrika lever under ekstremt ringe vilkår.

En ting, der rejste særlig bekymring i 1999, var udstødelse og diskrimination af sigøjnere og ikke-bofaste i medlemsstaterne. Undersøgelser foretaget i Italien har vist en meget høj andel sigøjnerbørn og børn af ikke-bofaste, som ikke følger skoleundervisningen i grundskolen og på ungdomsuddannelsesniveau. Og hvad angår boligforhold, viser rapporter fra det italienske strategiudvalg til integration af indvandrere, at indvandrere i almindelighed og sigøjnere i særdeleshed er udsat for diskrimination. I Irland anerkendes det, at medlemmer af ikke-bofaste samfund udsættes for diskrimination på en lang række områder, herunder bolig-, beskæftigelses- og sundhedsområdet.

1.2.8 Cyberspace-racisme

Racisme på Internettet er blevet et område, der giver anledning til særlig bekymring i nogle medlemsstater, idet Internettet bliver anvendt af racistiske grupper til udbredelse af racistiske, antisemitiske, fremmedfjendtlige og hadefulde ideer til et bredt publikum og med en høj grad af straffrihed.

Platforme og opslagstavler, bl.a. hos online-aviser og -tidsskrifter, anvendes i stigende grad af nynazister og andre racistiske grupper i propagandaøjemed. Ifølge forskere ved Simon Wiesenthal Centret er antallet af racistiske websteder steget fra 1 i 1995 til 2.100 i 1999.

1.3 Bekæmpelse af racisme og diskrimination

Problemet med racisme og diskrimination er ikke nyt, og alle regeringer i EU har truffet en række foranstaltninger til forebyggelse af diskrimination på grund af race, etnisk oprindelse, kultur eller religion og til fremme af integrationen af indvandrere og etniske minoriteter.

Retsgrundlaget og de institutionelle rammer i EU-medlemsstaterne varierer imidlertid betydeligt. Nogle lande har en bredere og mere omfattende lovgivning og er i besiddelse af institutionelle rammer, der strækker sig fra uafhængige, specialiserede organer til en ombudsmand. De nye europæiske direktiver, der er baseret på artikel 13 i EF-traktaten, bør yde et væsentligt bidrag til en forbedring af situationen.

1.3.1 Lovgivningsmæssige forbedringer i 1999

I 1999 trådte der ny lovgivning i kraft i flere medlemsstater for at skaffe instrumenter til bekæmpelse af diskrimination og til fremme af lighed og mangfoldighed. I Belgien blev lovgivningen styrket med en paragraf, der gav mulighed for hurtig retsforfølgning af racistiske presseovertrædelser, og der blev truffet lovgivningsmæssige foranstaltninger mod udemokratiske politiske partier, der kan tilskynde til racisme. Lovgivningen i Belgien vil bemyndige dommerne til at kunne idømme en yderligere straf om fortabelse af visse politiske rettigheder. I Danmark trådte en ny integrationslov i kraft. Loven handler om modtagelse af og levevilkår hovedsageligt for flygtninge i de første tre år af deres ophold i Danmark. I Grækenland blev der udstedt præsidentielle anordninger til regulering af spørgsmål i forbindelse med asylansøgere og flygtnings situation. I Spanien blev der indført en ny immigrationslov, der skal garantere udlændinge samme betingelser som spanske statsborgere i overensstemmelse med forfatningen. I Portugal vedtog parlamentet enstemmigt to nye love imod racediskrimination. I Finland trådte flere nye lovgivningsmæssige foranstaltninger om ikke-diskrimination i kraft, bl.a. en ny lov om integration af indvandrere og modtagelse af asylansøgere. I Sverige trådte en ny lov om foranstaltninger til bekæmpelse af etnisk diskrimination på arbejdspladsen i kraft.

1.3.2 Særlige organer, ombudsmænd og kommissioner

I en række medlemsstater er der nedsat særlige organer til håndtering af diskrimination på grund af race/etnisk oprindelse. I 1999 fik den svenske ombudsmand forøget sine ressourcer med 60% med henblik på gennemførelse af den nye ikke-diskriminationslov. Det danske Nævnet for Etnisk Ligestilling foreslog oprettelse af en institution til behandling af klager over etnisk diskrimination. I Finland begyndte forberedelsen af en udvidelse af indvandrerombudsmandens aktiviteter til også at omfatte etniske minoriteter og etnisk diskrimination. I Frankrig nedsatte de franske myndigheder en gruppe, der repræsenterer offentlige interesser, som fik til opgave at analysere diskrimination på grund af etnisk oprindelse. Og i flere medlemsstater, såsom Storbritannien, Sverige, Irland, Østrig og Grækenland blev der nedsat kommissioner og komiteer til beskyttelse af menneskerettighederne.

1.3.3 Oplysningsvirksomhed

Selv om lovgivning er meget vigtig i forbindelse med bekæmpelse af racisme, kræver den supplerende og komplementære foranstaltninger inden for andre områder, nemlig inden for almen uddannelse, erhvervsuddannelse, information og formidling for at øge offentlighedens opmærksomhed om spørgsmål i forbindelse med racisme og fremmedhad. Værdier som tolerance,

respekt for andre, barmhjertighed, retfærdighed og lighed bør deles af alle europæere. Måderne og midlerne til at nå dette varierer fra den ene medlemsstat til den anden. Regeringerne anser ofte skoler og massemedier for at være de vigtigste institutioner, når det gælder denne oplysningsvirksomhed.

1.3.4 Politiuddannelse

I 1999 indførte regeringerne i flere medlemsstater uddannelsesprogrammer for politibetjente og offentlige anklagere. Det fremgik af rapporterne fra Østrig, Belgien, Danmark, Luxembourg, Sverige og Storbritannien. Uddannelsesprogrammerne for politiet omfatter uddannelse i menneskerettigheder og kendskabet til andre kulturer samt i, hvordan de forskellige kulturer skal håndteres.

1.3.5 Integration af indvandrere

Andre regeringsinitiativer i medlemsstaterne i 1999 var programmer til integration af indvandrere og minoriteter. Integrationsprogrammer kunne fokusere på uddannelse og forberedelse af unge indvandrere til arbejdsmarkedet, som det var tilfældet i Tyskland og Sverige. I Luxembourg er der iværksat projekter med henblik på at skabe en dialog mellem unge indvandrere og ældre mennesker. I Frankrig blev der taget et initiativ til at fremme bevidstheden og lære at respektere indvandrernes kultur i de franske grundskoler. Brugen af Internettet i bekæmpelsen af racismen var et andet fransk NGO-initiativ i 1999.

Andre initiativer i flere medlemsstater i 1999 fokuserede på at sikre børn af indvandrere og etniske minoriteter en uddannelse. I Italien førte succesen med sigøjnerrådgivere med henblik på at bremse den lave skoledeltagelse blandt børn af sigøjnere og ikke-fastboende i 1999 til et landsdækkende forsøg inden for et europæisk program. I Grækenland åbnede to menneskerettighedsorganisationer et uddannelsescenter for muslimske mindretal og sigøjnerminoriteter. I Finland tog et projekt med betegnelsen "Fra skole til arbejdsliv" særlig sigte på at hjælpe uuddannede sigøjnere til at erhverve grundlæggende uddannelse og lige status på arbejdsmarkedet.

1.3.6 Massemedierne i kampen for mangfoldighed

Massemedierne har en stor indflydelse, når det gælder information om samfundsforhold, herunder oplysning om indvandring og integration, selv om aktuelle behov for spektakulære nyheder ofte overskygger den konstruktive rolle, som medierne kunne spille. I forbindelse med konflikter, der kan medføre et opsving i racismen, har medierne et særligt ansvar for indflydelsen på den offentlige mening. En af EUMCs opgaver er at være i dialog med medierne om deres betydelige rolle i kampen mod racisme og fremmedhad, ikke blot i kritiske situationer, men også på lang sigt.

For at undgå at fremmedhadet vokser har en række medier besluttet ikke at offentliggøre oplysninger om personers nationalitet eller etniske baggrund i kriminalsager med mindre det er relevant. I Belgien udsendte regeringen i 1999 et cirkulære, der fastsatte, at de offentlige myndigheder kun skal oplyse om etnisk oprindelse eller nationalitet, hvis det er relevant, for at undgå stigmatisering af minoriteterne.

1.4 anbefalinger

EUMC har til opgave at udarbejde anbefalinger og strategier til EUs institutioner og medlemslandene på baggrund af rapporter og aktiviteter inden for forskellige områder i forbindelse med bekæmpelsen af racisme og fremmedhad. I 1999 fokuserer anbefalingerne på områderne: lovgivning, dataindsamling, uafhængige organer, overvågning og de politiske partiers rolle.

1.4.1 Lovgivning

EUMC opfordrer alle medlemsstater:

- til at sørge for lovgivningsmæssig beskyttelse af alle personer mod diskrimination på grund af race eller etnisk oprindelse
- til at forbedre straffe- og civilrettens effektivitet, når det gælder om at bekæmpe racisme, racediskrimination, fremmedhad og anden intolerance
- til at oprette et organ, hvis dette ikke allerede eksisterer, til at undersøge om lovforslag er i overensstemmelse med principperne om ikke-forskelsbehandling på grund af race, etnisk eller national oprindelse, religion eller tro, navnlig i relation til potentielt diskriminerende virkninger på medlemmer af grupper, der er sårbare over for racisme.

1.4.2 Dataindsamling

EUMC henleder opmærksomheden på betydningen af indsamling og offentliggørelse af nøjagtige data om antallet og arten af de racistiske og fremmedfjendtlige episoder eller angreb, antallet af retsforfulgte tilfælde eller årsager til ikke at retsforfølge dem og resultatet af retsforfølgningen.

Statistiske, dokumentariske og tekniske oplysninger skal hjælpe med til at give regionale og internationale organisationer et overblik over fænomenerne racisme, fremmedhad og den dermed forbundne intolerance - deres udbredelse, årsager og tilkendegivelser - såvel som virkninger af foranstaltninger, der allerede er truffet for at bekæmpe disse fænomener. Den således indsamlede information skal være af en sådan art, at den gør det muligt for modtagerne at foretage relevante sammenligninger mellem stater og bistå stater og organer, der arbejder med racisme, i udarbejdelsen af handlingsplaner.

Indsamling og analyse af eksisterende data

Organisationer på europæisk plan, der har til opgave at indsamle, registrere og analysere data, bør indsamle dataene fra kilder, der omfatter stater, tredjelande, europæiske og nationale ngo'er, forskningsorganer og internationale organisationer.

Forbedring af datasammenligningsmetoden

Der bør fastsættes fælles indikatorer og kriterier for den dataindsamlingsmetode, der anvendes af regionale og internationale organisationer for at sikre kvalitet, objektivitet og pålidelighed i de data, der bliver anvendt i analyse og formulering af foranstaltninger til bekæmpelse af racisme. De bør regelmæssigt revideres for at forbedre overensstemmelsen i de måle- og analysemetoder, der anvendes af stater og institutioner på europæisk plan.

1.4.3 Uafhængige/specialiserede organer

EUMC peger på de funktioner, som uafhængige specialiserede organer kan påtage sig på nationalt, regionalt og lokalt plan til fremme af regeringspolitikker til bekæmpelse af racisme:

- fremkomme med udtalelser og yde rådgivning til regeringsorganer
- fremkomme med henstillinger om ændring af lovgivning i forbindelse med diskrimination på grund af race, etnisk oprindelse og religion
- overvåge situationen i landet
- gennemføre undersøgelser om diskrimination
- gennemføre offentlige uddannelses- og oplysningsaktiviteter
- bidrage til uddannelse af visse målgrupper, og
- gøre den almene befolkning mere bevidst om diskriminationsspørgsmål og hjælpe og bistå ofre, herunder gennem ydelse af retlig bistand med henblik indbringelse af sager for domstolene og andre institutioner.

EUMC opfordrer medlemsstaterne til at sikre, at medlemmerne af det uafhængige/specialiserede organ repræsenterer befolkningen som helhed, og at organet kan fastsætte egne prioriteter.

EUMC anmoder om oprettelse/udpegelse af sådanne uafhængige specialiserede organer og til, at man i lande, hvor de allerede findes, ser nærmere på og øger deres effektivitet samtidig med, at der ydes dem passende finansielle ressourcer, kompetence og kapacitet til at sikre, at de fungerer effektivt.

1.4.4 Indsamling af information

EUMC opfordrer kraftigt til, at man indsamler mere nøjagtige, statistiske data om sårbare gruppers eller minoritetsgruppers situation og alle politikker og programmer, der har til formål at bekæmpe racediskrimination. Disse programmer og politikker bør også omfatte evaluering og opfølgning over en anbefalet periode. De statistiske data kan kompletteres med opinionsundersøgelser samt målrettede undersøgelser for at fastslå, hvordan diskrimination og racisme opleves og opfattes af potentielle ofre.

Indsamlingen af informationer bør klart omfatte de uafhængige organers rolle, herunder internationale organer som ECRI og EUMC, der har til opgave at udarbejde regelmæssige rapporter om gennemførelsen af de nationale ordninger.

1.4.5 Politikernes og de politiske partiers rolle

EUMC opfordrer de politiske parter til at træffe en række konkrete foranstaltninger for at sikre en fair repræsentation af folk med en anden etnisk eller kulturel baggrund i den offentlige forvaltning og forklare disse emner til offentligheden på en måde, der fremmer forståelse for og accept af forskelle. Foranstaltningerne omfatter:

- undertegnelse af *europæiske politiske partiers charter for et ikke-racistisk samfund* og overholdelse af dets principper vedrørende ansvarlig adfærd i relation til racismespørgsmål både med hensyn til partiernes egen organisation og deres aktiviteter på det politiske område
- inddragelse af ikke-racistiske politikker i valgprogrammer og fordømmelse af racistisk udnyttelse af spørgsmål, såsom immigration og asyl i valgmæssigt øjemed og gennem interne

udvælgelsesprocedurer sikre, at enhver kandidat til offentlige hverv er engageret i politikker til bekæmpelse af racisme

- afvisning af enhver støtte, det være sig eksplicit eller implicit, til yderliggående partier af racistisk eller fremmedfjendtlig observans.

EUMC blev oprettet for at sikre, at EU's grundlæggende, fælles værdier - såsom kampen for mangfoldighed og lighed og mod racisme og fremmedhad - bliver imødekommet i politikker og i samfundet. Derfor er EUMC bekymret, navnlig over den øgede højreorienterede ekstremisme, hvis politiske begrebsverden omfatter racisme og udelukker minoriteter. På grund af denne væsentlige betydning vil spørgsmålet blive taget op i en særlig rapport, der vil blive udgivet i starten af 2001.

2 EUMCs aktiviteter

I 1999 koncentrerede EUMC sig om de nødvendige forberedende foranstaltninger til etablering af et europæisk informationsnet om racisme og fremmedhad (Raxen). Medlemmerne af EUMCs bestyrelse indledte nationale rundbordskonferencer i de fleste medlemsstater. EUMC gennemførte forskellige forskningsundersøgelser inden for områderne lovgivning og politik, samfund, uddannelse og medier for at bistå medlemsstaterne i deres bekæmpelse af racismen. Mange af disse initiativer tages i samarbejde med NGO'er og akademiske institutioner.

2.1 Raxen

En af observatoriets vigtigste opgaver er at udvikle og koordinere det europæiske informationsnet for racisme og fremmedhad (Raxen). Det er Raxen-nettets opgave at indsamle data, vurdere deres sammenlignelighed og gøre resultaterne tilgængelige for medlemsstaterne. Raxen skal kortlægge, hvilke oplysninger, der er kendt - hvor og af hvem samt styrke udvekslingen af viden og informere om eksempler på "god praksis".

I 1999 fastsatte EUMC med succes en række procedurer til definition af Raxen-deltagere, udviklingsstadierne for et Raxen-styresystem og identificering af de problemer, der er i forbindelse med indsamling af data og information.

EUMC udarbejdede et forslag til gennemførelse af de næste skridt, bl.a. definition og udpegelse af de nationale knudepunkter ved hjælp af et offentligt udbud.

2.2 Rundbordskonferencer

En anden af EUMCs hovedopgaver er at medvirke til at arrangere regelmæssige rundbordsamtaler eller -møder for andre eksisterende rådgivningsorganer og organisationer i medlemsstaterne. Inddragelse af arbejdsmarkedets parter, forskningscentre, repræsentanter for kompetente offentlige myndigheder, NGO'er og andre personer eller organer, der beskæftiger sig med racisme og fremmedhad, er en del af mandatet.

I 1999 blev der fastsat et generelt koncept for rundbordskonferencerne, og det vil blive yderligere udviklet og ændret i 2000.

EUMC introducerede følgende temaer ved rundbordskonferencerne:

- Europæiske politiske partiers charter for et ikke-racistisk samfund (en handlingsplan vil blive udviklet)

- Kortlægning af "god praksis"/undersøgelse af eksisterende praksis. Alle rundbordskonferencerne omfatter nu en drøftelse af "god praksis" og vil fortsætte med denne tilgang.
- Opgørelse over effektive programmer for tværkulturel kommunikation.
- Udvikling af en fælles strategi for gennemførelse af artikel 13 i Amsterdam-traktaten og relevante direktiver.

2.3 Særlige spørgsmål

2.3.1 Lovgivning og politik

Artikel 13

Retsgrundlaget for foranstaltninger og indsats på fællesskabsplan til bekæmpelse af diskrimination er artikel 13 i Amsterdam-traktaten. EUMC er det EU-organ, der har ansvaret for at følge udviklingen i racisme og yde rådgivning til EU-institutionerne, og det arbejde støtter sig meget stærkt på artikel 13. EUMC udformede et forskningsprojekt, der omfattede nationale rapporter fra hver enkelt medlemsstat og en synteserapport, der sammenligner eksisterende EU- og national lovgivning til bekæmpelse af racisme, fremmedhad og antisemitisme, dennes gennemførelse og eksempler på god praksis som et fælles projekt sammen med indvandringspolitikgruppen (Migration Policy Group).

Et charter for europæiske politiske partier for et ikke-racistisk samfund

Ved at underskrive charteret for europæiske politiske partier for et ikke-racistisk samfund har omkring 80 politiske partier påtaget sig at optage en række ikke-diskriminerende budskaber i deres daglige politiske aktiviteter eller i kampen for stemmer. Observatoriet har gjort det til et af sine mål at overvåge gennemførelsen af charteret.

"Vigtige spørgsmål" for arbejdsgrupperne

Forordningen om oprettelse af Det Europæiske Center for Observation af Racisme og Fremmedhad understreger klart EUMCs rolle i forbindelse med udførelse af forskning og undersøgelser vedrørende omfang, udvikling, årsager og effekter af fænomenerne racisme og fremmedhad, bl.a. inden for områderne information, uddannelse, samfund og kultur.

EUMC nedsatte en arbejdsgruppe bestående af eksperter på højt europæisk plan. Den pegede på følgende temaer som "vigtige spørgsmål":

- Bevidsthed om racisme i samfundet
- Integrationspolitik - forvaltning af mangfoldigheden
- Koordination mellem juridiske organer
- Offentligt lederskab
- Borgerskab og europæisk identitet

Arbejdsgruppen besluttede at koncentrere sig om temaet bevidstgørelse omkring racisme, og uddannelse blev anset for at være det vigtigste redskab til at øge bevidstheden og etablere fælles værdier. Derfor indledte EUMC drøftelser med Det Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse (CEDEFOP) og Anne Frank Foundation om forberedelse af et projekt til indsamling og evaluering af undervisningsmaterialer.

2.3.2 Samfund: Fortegnelse over europæiske fonde

For at få adgang til Europas civile samfund kræves der et samarbejde med NGO'er. Private fonde spiller en væsentlig rolle på dette område. EUMC har igangsat et fælles projekt sammen med European Foundation Centre og Freudenberg Foundation om emnet "Bekæmpelse af racisme og fremmedhad: En fortegnelse over europæiske fonde". Området "god praksis" i forbindelse med bekæmpelse af racisme og fremmedhad vil blive tildelt særlig opmærksomhed. Omkring 120 private fonde deltager i dette projekt.

2.3.3 Uddannelse: Undervisning af lærere

EUMC drøftede med forskellige partnere, bl.a. med Anne Frank Foundation og CEDEFOP, hvordan lærerne kunne tilbydes yderligere faglig uddannelse i emnerne racisme og fremmedhad. I slutningen af 1999 blev der holdt et fælles møde med henblik på at definere strukturen og de ønskede resultater af en sådan undersøgelse. Undersøgelsen indeholdt en sammenfattende rapport til EUMC om de indledende foranstaltninger, som kræves med henblik på en fornyet gennemgang af situationen på uddannelsesområdet.

2.3.4 Medier: Mediekonference i Köln

EUMC samarbejdede med Westdeutscher Rundfunk (WDR), Den Europæiske Radiounion (EBU) og European Institute for the Media om tilrettelæggelsen af den europæiske mediekonference med temaet: "Kulturel mangfoldighed - Imod racisme". Dette forum behandlede to beslægtede temaer af interesse: I hvor høj grad har medierne øvet indflydelse på racismen? Hvilke positive eksempler og strategier findes der i medieindustrien, der kan bruges til at overvinde disse problemer?

Mere end 200 repræsentanter for radio, tv og den skrevne presse deltog i konferencen sammen med kritiske medieagttagere, sociologer og psykologer.

Ud over rapporten fra mediekonferencen offentliggjorde EUMC arbejdspapiret "Udfordring af medierne - for lighed og mangfoldighed imod racisme". Denne publikation forklarer mediernes rolle som opinionsdannere og deres indflydelse på offentlighedens bevidsthed om temaet racisme og fremmedhad.

2.4 Arbejde i europæisk sammenhæng

2.4.1 Samarbejde med ECRI

EUMCs vedtægt understreger behovet for et tæt samarbejde med Den Europæiske Kommission mod Racisme og Intolerance (ECRI) under Europarådet. Ved udgangen af 1998 vedtog Rådet for Den Europæiske Union en afgørelse (1999/132/EF) om et samarbejde mellem observatoriet og ECRI. En samarbejdsaftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Europarådet blev undertegnet i december 1998. Den tager sigte på informationsudveksling og Europarådets deltagelse i EUMCs bestyrelse.

2.5 Information og PR

2.5.1 Presse- og oplysningsaktiviteter

Mediedækningen af observatoriets aktiviteter har lige fra starten været meget tilfredsstillende. EUMC holdt flere pressekonferencer i årets løb, som til dels var forbundet med bestyrelsesmøderne

og også med væsentlige europæiske arrangementer og mærkedage for at øge bevidstheden om racisme, fremmedhad og antisemitisme. To vigtige pressekonferencer dækkede EUMCs arbejdsprogram for 1999 og forelæggelsen af dets årsberetning for 1998. Der blev desuden udsendt pressemeddelelser i årets løb. Pressemeddelelserne handlede hovedsagelig om behovet for årvågenhed og tolerance i Europa, når det gælder spørgsmål om racisme og fremmedhad.

Oplysning

EUMC søgte at øge bevidstheden om racisme og fremmedhad. Et eksempel var den appel, der blev rettet til stats- og regeringscheferne i Den Europæiske Union i slutningen af året. EUMC bad dem om i deres årtusindeskiftetaler at indføre en appel imod racisme og fremmedhad og en opfordring til respekt for mangfoldigheden. De fleste stats- og regeringschefer var mere end villige til at minde deres folk om betydningen af disse værdier for Europas fælles fremtid, herunder Tysklands kansler Gerhard Schröder, Finlands præsident Martti Ahtisaari, Hans Majestæt Kong Carl XVI Gustaf af Sverige, Hendes Majestæt Dronning Beatrix af Nederlandene, Frankrigs præsident Jacques Chirac, Italiens præsident Carlo Azeglio Ciampi og Hans Majestæt Kong Albert II af Belgien.

PR-aktiviteter

Mediernes generelle interesse for EUMC var stor igennem hele året. EUMCs direktør deltog i talrige interviews i tv og på radiostationer over hele Europa. Desuden blev omkring 200 artikler om EUMC trykt i aviser, tidsskrifter og bulletiner, primært i EU-medlemsstaterne, men der blev også udvist interesse fra andre verdensdele, så langt væk som Australien.

2.5.2 Equal Voices

I årets anden halvdel udkom det første nummer af EUMCs nyhedsbrev, *Equal Voices*. Det er også tilgængeligt på EUMCs hjemmeside. Nyhedsbrevets koncept er baseret på information og kronikker om racisme og fremmedhad over hele Europa, samt beskrivelse "god praksis" og vellykkede projekter. Bladet rummer et serviceafsnit og en mulighed til læserne for at deltage aktivt i dialogen om de beskrevne emner.

2.5.3 EUMCs officielle åbning

Den officielle åbning af EUMC fandt sted den 7.-8. april 2000 på Hofburgs kongrescenter i Wien. Efter åbningsceremonien, der blev transmitteret direkte i det østrigske nationale tv, fulgte Vienna Forum - en konference om politik og racisme - og en pressekonference.

Vienna Forum

Åbningen var baseret på "Vienna Forum", en international konference, der forsamlede politikere, akademikere, repræsentanter for arbejdsmarkedets parter og ikke-statslige organisationer. Det koncentrerede sig om emnet racisme og politik med taler, der skitserede visionen om et fremtidigt Europa, og om Europa virkelig havde nået en vigtig skillevej i sin historiske udvikling.

Det første møde beskæftigede sig med temaet "Et lighedens og mangfoldighedens Europa", og der var taler ved Jean Kahn, formand for EUMCs bestyrelse, Thomas Klestil, Østrigs præsident, Nicole Fontaine, formand for Europa-Parlamentet, Romano Prodi, formand for Europa-Kommissionen og Maria de Belém Roseira, repræsentant for det portugisiske formandskab for EU.

Resten af programmet bestod af en lang række kendte talere, primært fra den akademiske verden og EU-institutionerne, som leverede interessante bidrag om temaerne "Fastsættelse af visionen for Europa" og "Europa ved en skillevej?" og "Det Europæiske Center for Observation af Racisme og Fremmedhad - en udfordring af samfundet", heriblandt Graham Watson, formand for Europa-Parlamentets Udvalg om Borgernes Friheder og Rettigheder, Retsvæsen og Indre Anliggender, Baronesse Sarah Ludford, medlem af Europa-Parlamentet, Fodé Sylla, medlem af Europa-Parlamentet, Adam Tyson, Europa-Kommissionens GD for Beskæftigelse, Chantal Mouffe, politisk teoretiker ved Westminster Universitet, Charles Taylor, McGill Universitetet, Ruth Wodak, Wiens Universitet, Jan Niessen, Indvandringspolitikgruppen, og Christian Petry, European Foundation Centre og Freudenberg Stiftung.

Direktøren afsluttede Vienna Forum med et sammendrag, der bl.a. omfattede de foranstaltninger, der må træffes for at nå frem til et handlingsorienteret program for forandring i Europa.

3 Bestyrelse og forretningsudvalg

Bestyrelsen træffer beslutninger om EUMCs aktiviteter og dets årlige budget. Den er også ansvarlig for udbredelse af årsberetningen såvel som dens konklusioner og ekspertudtalelser.

Bestyrelsen består af 18 medlemmer, som er uafhængige personer udpeget af hver enkelt EU-medlemsstat samt en repræsentant for henholdsvis Europa-Parlamentet, Europarådet og Europa-Kommissionen. Hvert medlem har en suppleant, der er udpeget på tilsvarende måde. I 1999 var bestyrelsens sammensætning som følger:

	Medlem	Suppleant
Belgien:	Johan Leman	Jean Cornil
Danmark:	Ole Espersen	Morten Kjærum
Tyskland:	Uta Würfel	Barbara John
Finland:	Kaarina Suonio	Tom Sandlund
Frankrig:	Jean Kahn (formand)	Martine Valdes-Boulouque
Grækenland:	Petros Stangos	Perikles Pangalos
Det Forenede Kongerige:	Robert Purkiss (næstformand)	David Weaver
Italien:	Francesco Margiotta Broglio	Diego Ungaro
Irland:	Mervyn Taylor	Mary Flaherty
Luxembourg:	Nic Klecker	Edouard Wolter
Nederlandene:	Ed van Thijn	Paul B. Cliteur
Østrig:	Anton Pelinka	Stefan Karner
Portugal:	Pedro Bacelar de Vasconcelos	Esmeraldo de Azevedo
Spanien:	Juan de Dios Ramirez-Heredia	Joaquin Alvarez de Toledo
Sverige:	Stéphane Bruchfeld	Lena Berggren
Europa-Parlamentet:	William Duncan	Jürgen Micksch
Europarådet:	Joseph Voyame	Jenö Kaltenbach
Europa-Kommissionen:	Odile Quintin	Adam Tyson

Bestyrelsesmedlemmernes embedsperiode er tre år og kan forlænges i en yderligere periode. Bestyrelsen mødes mindst to gange om året. Hvert medlem har én stemme. Beslutninger træffes med totredjedeles flertal.

Forretningsudvalget består af fem medlemmer: Formand: Jean Kahn, næstformand: Bob Purkiss, medlem valgt af bestyrelsen: Anton Pelinka, medlem udpeget af Europarådet: Joseph Voyame, Europa-Kommissionens repræsentant: Odile Quintin

4 Informationsressourcer

4.1 EUMCs publikationer

- General information - brochure (tilgængelig på engelsk (EN), fransk (FR) og tysk (DE))
- You can do something - for better mutual understanding against racism, xenophobia and anti-Semitism, 7. december 1998. (EN, FR og DE)
- Equality and Diversity for Europe – Appeal for Common Action, 7. december 1998. (EN, FR og DE)
- Xenophobia and Racism in Europe: In the light of public opinion 1989-1997, 7. december 1998. (EN, FR og DE)
- Cultural Diversity - Against Racism. Rapport om det europæiske medieforum i Køln i maj 1999. (tilgængelig på EN og DE)
- Challenging the Media - for Equality and Diversity against Racism, september 1999. (EN og DE)
- Equal Voices - Observatoriets nyhedsbrev. (EN)
- Årsberetning 1998: Del 1 - Giver Europa en sjæl: Oprettelsen af Det Europæiske Center for Observation af Racisme og Fremmedhad. Del 2 - Man skal se virkeligheden i øjnene. Situationen med hensyn til racisme og fremmedhad i Det Europæiske Fællesskab (EN, FR og DE).
- Sammendrag af årsberetningen for 1998 (DA, DE, EL, EN, ES, FI, FR, IT, NL, PT og SV).

4.2 Websted

Webstedet: <http://eumc.eu.int> er blevet et nyttigt redskab, når det gælder om at formidle grundlæggende oplysninger om EUMC og give journalister, NGO'er og regeringer adgang til EUMCs information. Webstedet viste sin betydning for adgangen til information i forbindelse med EUMCs åbning, hvor taler og fotografier fra ceremonien og konferencen blev offentliggjort kort tid efter præsentationen.